

รายงาน

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา WESR

ประจำสัปดาห์

Weekly Epidemiological Surveillance Report

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2548/menu_wesr48.html

ปีที่ ๓๖ : ฉบับที่ ๓๒ : ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๘ Volume 36 : Number 32 : August 19, 2005

สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	54	55	66	65	62	66	63	57	62	68	65	58	65	56	59	55	60	63	64	57	66	64	66	63	62	60

สัปดาห์ที่	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	58	70	63	65	64	64																				

สัปดาห์ที่ 32 ระหว่างวันที่ 7 - 13 สิงหาคม พ.ศ. 2548

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา

สัปดาห์ที่ 32 ส่งทันเวลา 64 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 84.2

การรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมในจังหวัดทางภาคเหนือ

สถานการณ์โรค/ภัยที่สำคัญ

✍ โดย สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

✉ doggyrin@health3.moph.go.th

เนื่องจากสถานการณ์อุทกภัยน้ำท่วมในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมากและอาจเกิดโรคระบาดตามมา จากความเสียหายของระบบสุขาภิบาล การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและการอพยพประชาชน กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้แจ้งเตือนไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ประสบปัญหาอุทกภัยและวาตภัย เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังโรคเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด และสามารถดำเนินการควบคุมโรคให้สงบโดยเร็ว โดยมีมาตรการในการดำเนินการดังนี้

- 1) ให้สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งในจังหวัดที่เกิดอุทกภัยหรือวาตภัย ดำเนินการเฝ้าระวังพิเศษ
- 2) ให้รายงานผู้เสียชีวิตเนื่องจากอุทกภัยและวาตภัย
- 3) ทำการสอบสวนโรคทันทีกรณีมีผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อเนื่องมาจากอุทกภัย/วาตภัย หรือมีผู้ป่วยโรค/กลุ่มอาการเดียวกันเป็นกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุของการเสียชีวิตและหรือหาปัจจัยหรือแหล่งโรคของการเกิดโรค/กลุ่มอาการนั้น ๆ

สารบัญ

◆ การรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมในจังหวัดทางภาคเหนือ	557
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 32 วันที่ 7 - 13 สิงหาคม พ.ศ. 2548	560
◆ รายงานการสอบสวนอาการไหล่หลุดโดยไม่ทราบสาเหตุของประชาชน จังหวัด บุรีรัมย์ พ.ศ. 2547	562
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 32 วันที่ 7 - 13 สิงหาคม พ.ศ. 2548	565

- 4) การรายงานการเฝ้าระวังพิเศษจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้รายงานพร้อมกับรายงานโรคเรื้อรังด่วน โดยส่งโทรสารไปที่สำนักโรคระบาดวิทยา 0-2590-1784, 0-2590-1730
- 5) การเฝ้าระวังโรคตามระบบปกติและระบบโรคเรื้อรังด่วนของสำนักโรคระบาดวิทยา ให้รายงานตามปกติ
- 6) การรายงานการเฝ้าระวังพิเศษโรคติดเชื้อเกิดจากน้ำท่วมและช่วงหลังน้ำลด ให้เริ่มตั้งแต่วันที่เกิดน้ำท่วมจนถึง 1 เดือน ภายหลังน้ำลดแล้ว

โรคที่ต้องเฝ้าระวังพิเศษ

1. อหิวาตกโรค (Cholera)	2. อุจจาระร่วงเฉียบพลัน (Acute diarrhea)
3. บิด (Dysentery)	4. ไข้ไทฟอยด์ (Typhoid)
5. ตับอักเสบ (Hepatitis)	6. ตาแดง (Conjunctivitis)
7. หัด (Measles)	8. เลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis)
9. โรคอื่นๆ เช่น อาหารเป็นพิษ	

อาการ/กลุ่มอาการ ที่ต้องเฝ้าระวังพิเศษ :

1. ถ่ายเป็นน้ำ	2. ถ่ายเหลวหรือถ่ายมีมูกปนเลือดและมีไข้
3. อาเจียนและปวดท้อง	4. ตาเหลืองและมีไข้
5. ตาแดง	6. ผื่นและมีไข้
7. มีไข้สูงเกินกว่า 7 วัน	8. บาดแผล
9. บาดแผลติดเชื้อ	10. โรคอื่นๆ ที่สงสัยว่าอาจมีการระบาด

Fact sheet: โรคติดต่อที่สำคัญหลังการเกิดอุทกภัย

โรคติดต่อที่มักเกิดขึ้นตามหลังการเกิดอุทกภัย แบ่งได้เป็นกลุ่ม ดังนี้

1. โรคติดต่อผ่านทางน้ำ (Water-borne disease) ได้แก่ ไข้ไทฟอยด์ อุจจาระร่วง อหิวาตกโรค ไข้ฉี่หนู (เลปโตสไปโรซิส) และไวรัสตับอักเสบเอ
2. โรคติดต่อนำโดยแมลง (Vector-borne disease) ได้แก่ มาลาเรีย ไข้เลือดออก
3. โรคอื่นๆ เช่น เมลิออยโดซิส ตาแดง และแผลติดเชื้อ

โรคติดต่อผ่านทางน้ำ

ปัจจัยที่สำคัญของโรคติดต่อผ่านทางน้ำ เกิดจากการดื่มน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรคภายหลังการเกิดน้ำท่วม และน้ำที่ท่วมนั้นปนเปื้อนลงไปในพื้นที่น้ำดื่ม น้ำใช้ ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น โรคอุจจาระร่วง อหิวาตกโรค นอกจากนี้ยังสามารถเกิดโรคโดยตรงจากการสัมผัสหรือยืนแช่น้ำที่สกปรกเป็นเวลานาน หรือเชื้อโรคเข้าสู่ผิวหนัง เยื่อหู หรือทางบาดแผล เช่น แผลติดเชื้อ ตาแดง เมลิออยโดซิส และเลปโตสไปโรซิส

โรคติดต่อนำโดยแมลง

ภัยทางธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำท่วม จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของโรคติดต่อนำโดยแมลง โดยมีผลกระทบทางอ้อมต่อการแพร่กระจายและแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงที่เป็นตัวนำโรค ในบริเวณแหล่งน้ำนิ่งที่เกิดมาจากฝนตกหนัก หรือการขังของน้ำภายหลังน้ำท่วม จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงซึ่งเป็นพาหะของหลายโรคด้วยกันเช่น ไข้เลือดออก, ไข้มาลาเรีย การระบาดของโรคที่นำโดยแมลงนี้ มักจะเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติประมาณ 6 - 8 สัปดาห์ เนื่องจากแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงจะถูกคลื่นหรือน้ำท่วมพัดพาออกไป แต่เมื่อภายหลังน้ำลดหรือเหตุการณ์

สงบแล้ว แมลงเหล่านี้จะกลับมาถิ่นที่อาศัยเดิม นอกจากนั้นแล้ว ยังมีปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคได้ง่ายขึ้น เช่น ประชาชนที่หลบหนีต้องหลบนอนนอกอาคารบ้านเรือน ทำให้มีโอกาสถูกยุงกัดได้ง่ายขึ้น

การระบาดของโรคติดต่อภายหลังการเกิดอุทกภัยในอดีตที่ผ่านมา

- ประเทศไต้หวัน ภายหลังการเกิดพายุไต้ฝุ่น Haitang ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมใหญ่เมื่อกลางเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ได้มีการระบาดของโรคเมลิออยโดซิสซึ่งเป็นโรคติดเชื้อที่เกิดจากแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* โดยพบผู้ป่วย 16 ราย เสียชีวิต 6 ราย แบคทีเรียดังกล่าว จะปนเปื้อนในน้ำและดิน และแพร่ไปสู่มนุษย์และสัตว์โดยการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งปนเปื้อน เช่น น้ำสกปรก

- เมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย ภายหลังการเกิดอุทกภัยน้ำท่วมครั้งใหญ่ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้เกิดการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส ทำให้มีผู้ป่วยจำนวน 138 ราย เสียชีวิต 11 ราย นอกจากนี้ยังพบผู้ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงอีกเป็นจำนวนมาก

- สาธารณรัฐโดมินิกัน เกิดการระบาดของไข้มาลาเรีย ภายหลังอุทกภัยน้ำท่วมเมื่อ พ.ศ. 2547

- ประเทศไทย ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เคยเกิดการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส ภายหลังอุทกภัยน้ำท่วมเมื่อ พ.ศ. 2543

การป้องกันและควบคุมโรคในระยะแรก (Short-term measures)

1. การปรับปรุงคุณภาพน้ำที่ใช้ในการบริโภค โดยการจัดหาน้ำสะอาดที่ไม่ถูกปนเปื้อนจากน้ำท่วม เดิมคลอรีนเพื่อให้ได้สารคลอรีนตกค้างอย่างน้อย 0.2 – 0.5 มก/ลิตร
2. การใช้สารเคมีกำจัดแมลง โดยเฉพาะในที่พักพิงผู้ประสบภัย
3. การตรวจจับการระบาด (Early detection) อย่างน้อยควรมีการรายงานจำนวนผู้ป่วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง ภายหลังการเกิดอุทกภัยเป็นรายสัปดาห์
4. การให้สุขศึกษา
 - การรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนเสมอ
 - ดื่มน้ำที่ผ่านการต้มหรือฆ่าเชื้อด้วยคลอรีน
 - ไม่ควรให้เด็กเล่นน้ำในบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง
 - หากจำเป็นต้องข่าน้ำหรือสัมผัสน้ำท่วมขัง ต้องทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่สัมผัสโดยการฟอกสบู่และล้างด้วยน้ำสะอาด
 - เร่งล้างบ่อน้ำที่ปนเปื้อนน้ำท่วมและเดิมคลอรีน ก่อนนำมาใช้อุปโภคบริโภค
 - หากมีไข้ไม่ทราบสาเหตุควรรีบไปพบแพทย์
 - หากมีแผลที่เกิดจากอุบัติเหตุ ควรพบแพทย์เพื่อรับการทำความสะอาดแผลและฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก

เอกสารอ้างอิง Flooding and communicable diseases fact sheet. World Health Organization

